

Löökpilli huviala õppekava

ÜLDOSA

Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgid

Muusikakoolide ülesandeks ja eesmärgiks on laste ja noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine, professionaalse muusikahariduse õppeks tarviliku ettevalmistuse andmine ja kohaliku kultuurielu edendamine Eesti kultuuritraditsioonide alusel.

Õppe- ja kasvatustöö koolis peab aitama kujuneda isiksusel, kes:

1. mõtleb loovalt;
2. oskab oma tegevust eesmärgistada, kavandada ja hinnata;
3. suudab valida, otsustada ja vastutust kanda;
4. oskab teha tööd, on valmis koostööks;
5. mõistab teadmiste ja pidevõppe tähtsust, oskab õppida.

Kooliastmete õppekorraldus

1. Õppeprotsessi muusikaainete õppes kirjeldatakse astmeti: põhikool -- noorem aste, 1.--4. õppeaastani, vanem aste, 5.--7. õppeaastani; lisa-aastad.

Õppeaasta kestab 35 õppenädalat;

Põhikooli võetakse õpilased vastu konkursi alusel. Konkursi korraldamiseks moodustatakse koolis vastuvõtukomisjon, millesse võib kaasata eksperte ka väljastpoolt. Vastuvõtutingimused ja kord kehtestatakse vastuvõtueeskirjaga.

Põhikoolis toimub:

1. loomevõimete kavakindel arendamine;
2. loominguprotsessi seaduspärasuste ja etappide tundmaõppimine;
3. kunstiteoste retseptiooni- ja interpretatsioonivõimalustega tutvumine;
4. aktiivse ja püsiva suhte loomine visuaalse kunstikultuuriga;
5. tehniliste oskuste arendamine;
6. professionaalse kunsthariiduse omandamiseks ettevalmistamine.

Muusikakoolis antakse noorema astme lõpetamisel õpilasele I astme lõputunnistus. Muusikakoolide vanema astme lõpetamisel antakse õpilasele põhikooli lõputunnistus.

Muusikakooli tunniplaanid

1. Pilliõpetusosakondade muusikaline põhiharidus

Õppeained	Põhikool						
	I õ/ a.	II õ/a.	III õ/a.	IV õ/a.	V õ/ a.	VI õ/a.	VII õ/a.
	noorem aste				vanem aste		
Põhipill	2	2	2	2	2	2	2
Solfedzho	1	1	2	2	2	2	2
Muusikalugu			1	1	1	1	1
Koosmusitseerimine*	1	1	2	2	2	2	2
Rühmalisaaine*	1	1					
Ind. lisaaine*			1	1	1	1	1

* Ained määratakse, lähtudes õpilaste isikupärast ning kooli võimalustest.

1. Numbrid tabelis tähistavad nädalatundide arvu.
2. Lisaainete õppimisest võib loobuda.
3. Kõikidel pillidel viia läbi tehniline arvestus kaks korda õppeaastas (üks kord poolaastas), hindelised esinemised üks kord esimesel poolaastal ja kaks korda teisel poolaastal. Lõpueksamid on noorema astme ja vanema astme

lõpetamisel.

Kooli õppekava

1. Kooli õppekava on kujundatud välja üleriigilise õppekava alusel.
2. Õppekava rakendamisel arvestatakse õpilase ealisi ja individuaalseid iseärasusi.
3. Arendustöö koolis on pidev. Moodustatakse töörühmad, määrata vastutajad ja tähtajad, dokumenteeritakse tegevus, tehakse vahekokkuvõtteid ja analüüsitakse tulemusi.
4. Õpetaja võtab osa nii ainekavade väljatöötamisest kui ka kooli arengukava kujundamisest.

Õppimist löökpillidel on otstarbekas alustada 6-10 aasta vanuselt.

1.2. NOOREMA ASTME AINEKAVA

1.2.1. I õppeaasta

Eesmärgid. Rütmitunde, liikumiskoordinatsiooni, muusikalise mälu ja iseseisva harjutamise arendamine.

Tehniline arendus ja õpisuunad I poolaastal. Löökpillide areng ja ajalugu kuni tänapäevani. Rütmide osast muusikaajaloos. Löökpillide otstarve. Trummipulkade valik, jaotus, väikese trummi asend ja kõrgus. Käte, randme, sõrmede ja löökide omandamine, liigete liikumine. Viiped, lödvestused, lähteasend (ooteseis). Läbitavad taktimöödud 4/4, 2/4, 3/4. Rudimentide harjutamine kinniste ja lahtiste sõrmedega.

Harjutused taktimöödus lugemisega, improviseerimine koos saatega. I poolaasta lõpuks saata hindede tavandi- või rahvamuusikat.

Tehniline arendus ja õpisuunad II poolaastal. Eelnevate oskuste süvendatud õppimine. Suure trummi kasutamine koos plaadiga. Metronoomi kasutamine. Taldrikute liigid. Valss, polka, marss. Rudimendid.

Aasta lõpetada hindelise esinemisega. Abimaterjal järgnevatest kogumikest: V. Šteimann, K. Kupinski, D. Agostini.

1.2.2. II õppeaasta

Eesmärgid. Oskuste süvendamine, noodistlugemise ja ansamblimängu arendamine.

Tehniline arendus ja õpisuunad I poolaastal. Metronoomi rakendamine, taktimöödud 4/4, 3/4, 6/8, trioolid, süngoobid, aktsendid, pided. Harjutused kinniste sõrmedega, vahelduvate kätega ja *dublite*. Harjutuste, etüüdide ja partiide solfedzheerimine - rütmitunnetus. Kaksiklöökkide proportsionaalsus. *Tremolo* ksülofonil ja marimbal. Rudimentide harjutamine. *Tremolo* väikesel trummil.

Lisaks trummikomplektidele triangel, puuplokk, lehmakell, suure trummi nuiaga mäng, kaksiktaldrik, tamburiin.

Tehniline arendus ja õpisuunad II poolaastal. *Tremolo* kiiremas tempos. Dünaamika. Topeltrütmiline alajaotus *rock*- ja klassikalises muusikas. Harjadega mängimise õpetus.

Tehnilistel arvestustel esitatakse etüüdid, soolod. Aasta lõpul esitatakse 2 erineva rütmiga pala (polka, marss, valss, *rock*, *swing*).

Abimaterjal järgnevatest kogumikest: K. Kupinski, V. Snegirjov, Slag I, Slag II Volume, D. Agostini ja K. Clark I Volume.

Rock-koolid: H. Robin (Rootsi); M. Oiling (Soome); Buddy Richi (USA); S. Wilcoxon. Rütmi kool (USA).

1.2.3. III õppeaasta

Eesmärgid. Ansamblimängu arendus.

Tehniline arendus ja põhisuunad I poolaastal. Mäng trummikomplektil (pedaaliga basstrumm ja *hi-hat*). *Rock*- ja *jazz*-stiil. Ladina-ameerika rütmid. *Disco*-rütmid. Harjadega saatmise oskus ansambelis ja soolodes.

Tehniline arendus ja põhisuunad II poolaastal. Ladina-ameerika rütmid. Kaasaegse popmuusika tüüpütmid. Kellamängu õppimine - heliredelid, kolmkõlad. Lugude mängimine.

3. õppeaasta lõpul tuleb õpilane toime ansambli- orkestris partiidega trummikomplektil.

Abimaterjal eeltoodule: V. Snegirjov. Kellamänguõpetus; E. Keune. Rütmikool.

1.2.4. IV õppeaasta

Eesmärgid. Löökpillidel tehnika arendamine, iseseisvate töökogemuste süvendamine. Ksülofonil, marimbafonil õppimise alustamine.

Tehniline arendus ja õpisuunad I poolaastal. Ksülofoni nuiade valik, sõrmede hoid, käteasend, randmete töö. Kaherealine ksülofon, kõrguse määramine. Heliredelid ja kolmkõlad, V7, VII7. Randmetehnika. *Tremolo* ksülofonil või marimbafonil, 2 nuiaga. *Tremolo* tihedamaks.

Tehniline arendus ja õpisuunad II poolaastal. Õigete positsioonide kasutamine risti hüpetega, nn. vaba käe printsip. Käte reeglipärane kasutamine hüpetel alla-üles. Kõikide õpitud rütmide kasutamine. Süstemaatiline harjutamise õpetus.

Heliredelid 3 märgi ulatuses - neile vastavate kolmkõlade ning V7, >VII7 akordide ülesehitamine.

Abimaterjalid:

Snegirjov, V. Kaherealise ksülofonimängu kool.

Kovalevski, M. Metoodiline materjal. Harj. 1-32.

Keune, E. Ksülofonikool.

J. Zegalski. Harjutused 1-8

M. Kovalevski. Harjutused 1-32

Noorem aste lõpeb lõpueksamiga.

Tasemenäited nooremale astmele

M. Goldenberg. Studies for Solo Percussion; Introductory Etude; Duettino; Etude Dialogue; Study in Dynamic Contrasts

W. Skower. Harjutused nr. 1-10 (kahele mängijale)

Ksülofon

Snegirjov, V. Kaherealise ksülofonimängu kool. - Harjutused 1 ja 2 (lk. 5-14); Harjutused 1, 2, 3-7 (lk. 58-59).

Goldenberg, M. Ksülofonimängu alused. - Harjutused lk. 37-41.

Taevalaotuses - V. Snegirjovi seade

Y. Hiraoka. Ksülofoni album

N. Lössenko. Skertso - IV õppeaastale

A. Hatsaturjan. Tütarlaste tants

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

1.3.1. V õppeaasta

Eesmärgid. Transpioneerimine, improvisatsioon, ansambli töö, orkestritöö praktika, marimbafoni õpetus.

Tehniline arendus ja õpisuunad. Eelnevate tehniliste oskuste süvendamine. Kromaatilise heliredel. Trummikomplektil ja kellamängul koosmängu arendamine. Tüüpütmid ja nende kaasaegne esitusviis. Heliredelid 4-5 märgi ulatuses.

Abimaterjal nooremas astmes esitatud kogumikest.

1.3.2. VI õppeaasta

Eesmärgid. Tehniliste saavutuste kordamine. Improvisatsiooni, koosmängu ja muusikalise vabaduse täiustamine.

Tehniline arendus ja õpisuunad. Vibrafoni õpetus. Sekventsides mäng. Kolme nuiaga mänguõpetus, sõrmede ja käte hoiak, randmetehnika (marimbal, vibrafonil). Heliredelid 4-5 märgi ulatuses, kolmkõlad, V7, >VII7 ja II ning VI astme akordid, heliredelid kolme- ja neljagrupiliste pööretega. Timpanite õpetus.

Abimaterjal:

Keune, E. Timpanikool.

Snegirjov, V. Harjutused, etüüdid timpanil.

Kovalevsky, M. Harjutused 1-75.

1.3.3. VII õppeaasta

Eesmärgid. Mängutehnika täiustamine.

Tehniline arendus ja õpisuunad. Improviseerimise arendamine. Tüüpütmid. Transponeerimine. Marimbafonil ja vibrafonil 4 nuiaga mängu õppimine. Kõikidel õppeaastatel õpitud tehniliste võtete täiustamine.

Vanema astme lõpueksamiks valida suurvorm või selle osad, lüüriline pala, tehniline pala.

Tasemenäited vanemale astmele

Löökpillid

N. Skowera. Harjutused 2-le mängijale 11-20

A. Glazunov. Rahe

S. Prokofjev. Mercuccio

J. Delecluisse. Peegeldused nr. 2 ja nr. 3

M. Colgrass. 2 soolopala trummile

M. Coldenberg. Four Sonic Plateaus; Starve off Staff; Articulations; Declamations

D. Palijev. Etüüd - väiksele trummile ja taldrikutele

Ksülofon

Snegirjov, V. Kaherealise ksülofonimängu kool. - Harjutused 8, 9, 10. Lk. 62, lk. 20-30. IV osa.

Goldenberg, M. Ksülofonimängu alused; Melodies Combining double Steps an Rolls. Lk. 54-55.

N. Lössenko. Eelegia

G. H. Händel. Sonaat nr. 3

G. Bizet. Avamäng oop. «Carmen»

G. Teleman. Sonatiin nr. 6 I osa

E. Grieg. Norra tants

A. Rubinštein. Meloodia

D. Kabalevski. Galopp

C. Saint-Saëns. Luik

F. Suppé. Avamäng oop. Luuletaja talupoeg

SOLFEDZHO

1. Kohaliku omavalitsuse muusikakooli ainekava

1.1. ÕPPESISU

Õpetuse eesmärgiks on arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

Aine õpetamise käigus tuleks arendada järgmisi oskusi:

I. Laulmine

6. Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.
7. Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.
8. Heliredeli laulmine: tervikuna, tetrakordide kaupa, erinevates taktimõõtudes, rütmiseeritult, kaanonina.
9. Solfedzheerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuse transponeerimine. Õpitud harjutuse laulmine peast. Tundmatu harjutuse

- laulmine. Taktiviipamise skeemid.
10. Mitmehäälsuse arendamine. Eelharjutused õpitud astmetega. Heliredelid intervallides (terts, sekst jne.). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3-4-häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh. kaanonid). Saatega laul.

II. Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. *Ostinato* rütmid - laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituurid.

III. Suuline analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanaluüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

IV. Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks. Kahehäälneline diktaat.

V. Improvisatsioon

2. Meloodia improvisatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akord jne.), antud rütmile.
3. Rütmi improvisatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.
4. Saate improvisatsioon: bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.

VI. Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad.

Nurksulgudesse paigutatud materjal on ette nähtud neile, kes vajavad mahukat ainekava. Läbivõetud teemade süvendamine ja kinnistamine jätkub igal järgmisel õppeaastal kuni lõpuklassini. Loetletud meetodilisi vihjeid võib omavahel kombineerida, varieerida, soovi korral täiendada.

1.2 NOOREMA ASTME AINEKAVA

1.2.1. I õppeaasta

Põhieesmärk: Rütmiõpetus. Laaditaju arendamine. Duur ja moll.

Nõuded:

2. **Meetrum ja rütm.** Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordamismärk II: :II. Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4=. Taktiviipamise skeemid. Noodivältused ja pausid:

tervenoot

poolnoot

veerandnoot

kaheksandiknoot

kuueteistkümnendiknoot

tervepaus

poolpaus

veerandpaus

kaheksandikpaus

kuueteistkümnendikpaus

3. **Noodikirja algteadmised.** Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viiuli- ja bassivõti. Noodinimetused: silp- ja/või tähtnimetused.
4. **Helistikud.** Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju väljaarendamine. Helistikud. Duurid C, F, G, D ja loomulikud mollid a, d, e. [Tutvuda a-molli 3 liigiga]. Paralleelhelistikud. I astme (toonika) kolmkõla. Juhtheli. Märgid: diees bemoll bekaar. Eakohased 1- ja 2-häälsed laulud, harjutused, kaanonid. Transponeerimine. Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine, helile tuginemine jne.). Improvisatsioon.
5. **Diktaat.** Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.
6. **Tempo ja dünaamika mõiste**
7. **Rütmika.** Liikumisega (rütmikaga, tantsuga, pantomiimiga jms.) seotud mõisteid ja vastavate võtete harjutamine. Muusika kuulamine ja analüüs.

1.2.2. II õppeaasta

Põhieesmärk: Molli kolm liiki - loomulik, harmooniline, meloodiline. Intervallidega tutvumine.

Nõuded:

4. **Rütm ja taktimõõt.** Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid . [Taktimõõt 3/8 ja lihtsamad rütmid selles taktimõõdus].
5. **Helistikud.** Kahe märgiga duur- ja moll-helistikud. Molli 3 liiki (kuju): loomulik, harmooniline, meloodiline. Toon ja pooltoon. Heliredeli ehitus. Püsivad ja püsimatud astmed. Püsimatute astmete lahendamine püsivaisse. Lahendamise mõiste. Tutvumine põhiastmete (I, IV, V) kolmkõladega ja nende laulmine duuris ja harmoonilises mollis. Laulud ja harjutused. Transponeerimine ja improvisatsioon.
6. **Intervallid.** Tutvumine intervallidega p. 1, p. 8, p. 5, p. 4, s. 2, v. 2, s. 3, v. 3.
7. **Diktaat.** Lihtne suuline ja kirjalik diktaat (4-8 takti) duuris ja mollis. Rütmidiktaat kuni 4 takti.
8. **Rütmika.** Tutvumine erinevate tantsurütmidega (eesti rahvatantsud, polka, valss, menuett, masurka jt.).

1.2.3. III õppeaasta

Põhieesmärk: Lihtintervallid. Akordiõpetuse algus.

Nõuded:

5. **Rütm ja taktimõõt.** 3/8 taktimõõt. Lihtsamad rütmid ja pausid selles taktimõõdus. Grupeerimine. Taktiviipamine.
6. **Helistikud.** Kolme märgiga duur- ja moll-helistikud. Toonika kolmkõla ja pöörded: I, I₆, I₆₄; tähistus duuris: T, T₆, T₆₄; tähistus mollis: t, t₆, t₆₄. Kolmkõla helide nimetused: priim, terts, kvint. Funktsionaalsuse mõiste. Toonika (I astme) kolmkõla (T, t). Subdominant (IV astme) kolmkõla (S, s). Dominant (V astme) kolmkõla (D). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine (duuris ja harmoonilises mollis). Saate leidmine põhiastmetega.
7. **Intervallid.** v. 6, s. 6. v. 7 V astmelt lahendusega s. 3 duuris ja v. 3 mollis. s. 7 I astmelt lahendusega p. 8. Lihtintervallide pöörded. Suurus toonides. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja/või alla.
8. **Diktaat.** Suuline ja kirjalik meloodiline diktaat (4-8 takti). Rütmidiktaat kuni 4 takti.

1.2.4. IV õppeaasta

Põhieesmärk: Akordide ehitamine ja laulmine duuris ning harmoonilises mollis: toonika kolmkõla pöörded, põhikolmkõlad põhikujus D lahendusega.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Taktimõõt 6/8 (3/8+3/8) ja viipamise skeem. [6/8 taktimõõt skeemina 2/8+4/8+2/8 eesti regilauludes.] [Triool

- ja sünkoop .]
2. **Helistikud.** Nelja märgiga duur- ja moll-helistikud.
  3. **Intervallid.** <2 harmoonilises mollis.
  4. **Akordid.** Dominantseptakord D7 (V7) lahendustega duuri ja molli. [Lihtsate 3-hääsete järgnevuste kuulamine ja laulmine.]
  5. **Diktaat.** Meloodiline diktaat duuris ja mollis 8 takti. Rütmidiktaat 4 takti.

1.2.5. Noorema astme lõpueksam

I. Kirjalik

1. Diktaat 2/4 või 3/4 taktimõõdus (8 takti). Kirjutamise aeg 15-20 minutit. Mängitakse 8-10 korda.
2. Rütmidiktaat (4 takti) 2/4 või 3/4 taktimõõdus. Mängitakse 3-4 korda.
3. Kõla järgi määramine. Harmoonilised ja/või meloodilised lihtintervallid. Kolmkõla ja pöörded (harmoonilisel kujul). V7 lahendamine duuri ja/või molli. Õpitud laadi äratundmine.
4. Ehitamine. Antud noodist (üles või alla) intervalli ehitamine. Antud intervalli määramine. Antud helistikus põhikolmkõlade ja toonika kolmkõla pöörete ehitamine. Antud akordi ja helistiku määramine. Antud helistikus V7 ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Antud noodist (üles) V7 ehitamine ja lahendamine, helistiku määramine. Heliredeli ehitamine.

II. Suuline

1. Antud helistikus heliredeli, toonika kolmkõla ning pöörete laulmine.
2. Antud helistikus põhikolmkõlade ja V7 laulmine koos lahendusega.
3. Tundmatu harjutuse laulmine.
4. [Aasta jooksul õpitud harjutuse laulmine.]

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

1.3.1. V õppeaasta

Põhieesmärk: Suurendatud ja vähendatud intervallid. Põhikolmkõlade pöörded duuris ja mollis. Kolmehäälne järgnevus.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** 6/8 taktimõõt. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Sünkoop , triool . [Pide lihtsamad variandid .]
2. **Helistikud.** Viie märgiga duur- ja moll-helistikud.
3. **Intervallid.** Lihtintervallide ehitamine ja laulmine antud noodist üles ja alla (kordamine). Dissoneerivad intervallid lahendustega duuris ja harmoonilises mollis <4 IV astmelt lahendusega v. 6, s. 6, >5 VII astmelt lahendusega s. 3, v. 3; harmoonilises mollis >7 VII astmelt lahendusega p. 5, <2 VI astmelt lahendusega p. 4.
4. **Akordid.** Põhikolmkõlade pöörded ja nende lahendamine helistikus:
I V6 I I6 V64 I6 I64 V I64
I IV64 I I6 IV I6 I64 IV6 I64
>VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. Kadentsid: lihtkadentsid - autentne (I V I) ja plagaalne (I IV I); liitkadentsi esimene (I IV V I) ja teine kuju (I IV K64 V I). Harmoonilised järgnevused 4 takti: esimesel poolaastal kolmehäälset; teisel poolaastal neljahäälset. [Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja mollis.]
5. **Diktaat.** 8 takti.

1.3.2. VI õppeaasta

Põhieesmärk: Harmooniline duur. Dominantseptakordi pöörded lahendustega duuris ja mollis. Neljahäälised järgnevused.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Pidega rütmid [keerukamad variandid]. 6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid. Taktimõõdud 2/2=, 3/2. Taktimõõt 6/4.
2. **Helistikud.** Kuue märgiga duuriid ja mollid. Harmooniline duur. Kromaatilised läbiminevad ja abihelid. Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.

3. **Intervallid.** Harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p. 4; >7 VII astmelt lahendusega p. 5. Ehitamine ja laulmine.
4. **Akordid.** Põhikolmkõlad harmoonilises duuris. Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis: I pööre (V65) lahendusega toonikasse T, t (I); II pööre (V43) lahendusega toonikasse T, t (I); III pööre (V2) lahendusega toonika sekstakordi T6, t6 (I6). Neljahäälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine. [Juhtseptakordide ehitamine ja lahendamine duuris ja harmoonilises mollis.]
5. **Diktaat.** [Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.]

1.3.3. VII õppeaasta

Põhieesmärk: Septakordide ehitamine ja lahendamine.

Nõuded:

1. **Rütm ja taktimõõt.** Sünkoop . Keerukamad sünkoobid ja pided . Segataktimõõt. Vahelduvtaktimõõt.
2. **Laadid.** Seitsme märgiga duur- ja moll-helistikud. Diatoonilised laadid. Kromaatilise duuri ja molli õigekiri.
3. **Intervallid.** Kõikide läbivõetud intervallide kordamine eksamiks.
4. **Akordid.** Väike VII7 põhikujus, lahendusega duuri; >VII7 põhikujus, lahendusega duuri ja molli. Katkestatud kadentsiga tutvumine V, VI. [Harmoonilises mollis <III lahendusega t6 (I6).] [Harmoonilises duuris <VI lahendusega T64 (I64).]
5. **Diktaat.** Ühe- ja kahehääline.

1.3.4. Lõpueksam

Kirjalik (kestvus u. 60 min.)

1. Diktaat 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 või 6/8 taktimõõdus.
2. Intervallide ja akordide kuulamine harmooniliselt koos lahendustega (8-10).
3. Intervallide ja akordide ehitamine ning lahendamine antud helistikus või antud noodist ja intervallide ning akordide määramine koos lahendusega (8-10).
4. Harmooniline järgnevus duuris või mollis 8 takti.
5. Soovi korral diatoonilise laadi või kromaatilise heliredeli või paljumärgilise molli ehitamine.

Suuline

1. Tundmatu harjutuse laulmine (transponeerimine).
2. Akordide laulmine õpetaja valikul. Kas
  - a. juhtseptakord ja dominantseptakordi pööre lahendusega antud helistikus või
  - b. 4-6 akordist koosnev kadentsiaalne järgnevus õpetaja poolt antud akorditähistuse järgi.
3. Soovi korral loomuliku, harmoonilise ja meloodilise molli laulmine.

1.4. LISAASTE

1. **Liittaktimõõdud.**
2. **Laadid.** Kromaatiline duur ja moll. Diatoonilised laadid. Pentatoonika. Vahelduv laad. Modulatsioon ja kaldumine. I järgu sugulushelistikud.
3. **Intervallid.** Harmooniline duur <4 VI astmelt s. 6; >5 II astmelt v. 3. Loomulikus mollis <4 VI astmelt v. 6; >5 II astmelt s. 3.
4. **Akordid.** Harmoonilises duuris <VI T64; >II T6. Loomulikus mollis >II t6. Harmoonilises mollis <III t6. II7 septakord ja juhtseptakordid ning nende pöörded.
5. **Diktaat.** 1-2-hääline (kromaatilised helid, kaldumine, modulatsioon).

Kui lisaastme õpilasel on edaspidi kavas jätkata õpinguid mujal, tuleb solfedzho ainekava koostamisel silmas pidada vastava õppeasutuse sisseastumiskatsete nõudeid. Individuaalset programmi võib rakendada ka muul erijuhul.

MUUSIKALUGU

1. Kohaliku omavalitsuse muusikakooli ainekava

1.1. ÕPPESISU

Ainekava on Eesti-keskne. Mitte-eestlastest õpilastele soovitatakse oma (rahvus)kultuuriseltside toetusel korraldada täiendavaid tunde (kursusi).

Varasematel aegadel oli muusikaloo programmis eesti muusikat kolmandik. Käesolevas ainekavas on eesti muusikaloo 1/5 viimasel õppeaastal, ülejäänud jaotatud teistele õppeaastatele. Nooremas astmes alustatakse eesti rahvalaulude, pillilugude ja tantsudega. Ka teiste teemade puhul on ette nähtud olulisel määral «eestimaist». Kogu muusikaloo kursuse jooksul soovitatakse iga tunni alustuseks vähemalt 5 minuti jooksul vestelda kodukandi ja kogu Eesti muusikaelust (muusikauudistest), milles saab otstarbekalt ära kasutada helisalvestusi, videokatkendeid, muid illustratsioone. Vanemas astmes on iga teema juures võimalik tõmmata paralleele Eestis toimuvaga, paiguti saab näidata otseseid seoseid. Sel viisil toimides võime ainekava nimetada rahvuslikuks.

1.2. NOOREMA ASTME AINEKAVA

Noorema astme materjal ei ole esitatud selle läbivõtmise järjekorras. Õpetajale on jäetud vabadus järjestada (ja ühitada) teemasid nii nagu kohalikud tingimused (rühmade koosseis, õppeabinõude muretsemise ajastamine, õpetaja eelistused jms.) dikteerivad. Muusika valimine on jäetud täies ulatuses õpetaja maitse ja võimaluste valdusse.

1.2.1. III ja IV õppeaasta

Sissejuhatav teema. Muusikaloo sisu, selle koht kooli teiste õppeainete hulgas. Muusikaline heli. Heli omadused. Heli teekond tekkimisest kuulajani. Akustika aabitsatõed. Muusika väljendusvahendid: meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, kooskõla (harmonia), faktuur.

Eesti rahvamuusika. Vanem ja uuem rahvalaul. Rahvapillid ja pillilood. Rahvatantsud.

Vokaalmuusika. Laulud. Rahvalikud laulud. Pop-laulud. Ansamblid. Koorid. Nende koosseis.

Instrumentaalmuusika. Sümfooniaorkestri pillid partituuri järjekorras. Pillirühmadest moodustuvad ansamblid (puupuhkpilli kvartett jne.). Kokkuvõtteks, partituuri järjekorra kinnistamiseks *B. Britteni variatsioonid Purcelli teemale*. Orel ja klaver (kaks kuningat). Süntesaator (kas kroonprints?). Pillid, mida tavaliselt sümfooniaorkestri põhikoosseisus ei esine. Instrumentaalansamblid ja orkestrid.

Programm-muusika

S. Prokofjev. Petja ja hunt

C. Saint-Saëns. Loomade karneval

A. Marguste. Punane raamat

A. Vivaldi. Aastaajad

E. Grieg. Süit Peer Gynt

M. Mussorgski. Pildid näituselt

Helitööde ülesehitus. Kuulamisülesannete kasutamise metoodika omandamine. Ühe- ja kahejaoline ülesehitus. Kolmejaoline vorm. Liht- ja liitvorm (kahe- ja kolmeosaline). Variatsioonid. Rondo.

Tantsud. Ajaloolised tantsud: pavaan, galjard, braanl; menuett, gavott, ekossees; polonees, masurka, krakovjakk, polka, booloro, tšardaš, valss, habaneera, tango. Tantsusüit. Aasia, aafrika, ladina-ameerika rütmid. Peotantsud. Kaasaegsed tantsud. Ballett.

Lavamuusika. Muusika sõnalavastuses. Ooper. Rock-ooper. Operetid. Muusikal.

1.3. VANEMA ASTME AINEKAVA

V ja VI õppeaastal antakse ülevaade muusika arengust keskajast meie sajandini. Liigestuse aluseks on stiilid. Iga stiiliperioodi esindaja(i)ks on valitud helilooja(d), kes ainekava koostajate arvates on kõige enam mõjutanud muusika edaspidist arengut või kelle teosed on ajaproovile enim vastu pidanud.

Et muusika kuulamiseks jääks rohkem aega, tuleks heliloojate elulugudest esile tuua ainult (algõpetuse tasandil) olulisemat. Ainekavas ei ole nimetatud õpilaste repertuaaris leiduvaid palu.

Loetletud heliteostest teeb õpetaja oma valiku või asendab teistega, olenevalt konkreetse rühma tasemest või fonoteegi võimalustest.

1.3.1. V õppeaasta

Keskaeg. Romaani ja gooti stiil. Gregooriuse laul. Varajane mitmehäälsus. Organum, motett. Rüütllaul. (Kasutada T. Siitani koostatud kassette ja konspekte.)

Renessanss. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus keskajaga. Uued ilmalikud lauluzhanrid: ballata, madrigal. Pime muusik Firenzest Francesco Landino. Madalmaade koolkond, selle tähtsus polüfoonilise muusika arengus. Tähtsamad esindajad. Renessansi ajastul kasutatud pillidest.

Barokk. Ajastu üldiseloomustus, võrdlus renessansiga. Muusika iseloomustus, tähtsamad zhanrid.

Johann Sebastian Bach. Inventsioonid, prelüüdid ja fuugad (HTK). Oreliteosed. *Passacaglia ja fuuga c-moll. Orelitokaata ja fuuga d-moll.*

Concerto grosso mõiste. *Brandenburgi kontserdid.* Vokaalmuusika. Mõni aaria või kantaadi osa.

Klassitsism. Üldiseloomustus. Uue helikeele võrdlus barokiga.

Uued zhanrid.

Joseph Haydn. Sümfoonia mõiste ja ülesehitus. Sonaat allegro vorm. Instrumentaalkontsert. Keelpillikvartett. *Sümfoonia nr. 103 Es-duur. Kontsert trompetile ja orkestrile Es-duur. Divertisment op. 3 nr. 5 F-duur.*

Wolfgang Amadeus Mozart. Imelapse periood. *Sümfoonia nr. 40 g-moll. Klaverisonaat k. 331 A-duur. Serenaad «Väike öömuusika».* Ülevaade ooperiloomingust. *Katkendid ooperitest «Figaro pulm», «Don Giovanni», «Võlflööd».* Reekviemi mõiste. *Osad «Reekviemist» (nr. 1 «Requiem», nr. 2 «Dies irae», nr. 7 «Lacrymosa»).*

Ludvig van Beethoven. Helikeele erinevus võrrelduna Haydni ja Mozarti loominguuga. *Klaverisonaat op. 13 nr. 8 c-moll «Pateetiline». Klaverisonaat op. 27 nr. 2 cis-moll «Kuupaiste». Klaverisonaat op. 57 nr. 23 f-moll «Appassionata». Sümfoonia nr. 5. Sümfoonia nr. 9 (katkend sümfoonia lõpust -- kooriga).*

1.3.2. VI õppeaasta

Romantism. Romantismi põhijooned kõikides kunstides.

Franz Schubert. Laululooming. *Laulud «Forell», «Muusikale», «Ave Maria». Ballaad «Metshaldjas».* Laulutsüklid. *Kaunis Möldrineiu («Rändamine», «Kuhu», «Kütt», «Mölder ja oja»).* *Talvine teekond («Pärnapuu», «Kevadunelm», «Post», «Vares», Leierkastimees»).* Klaverimuusika. *Valsid, muusikalised hetked, marsid.* Kammermuusika. *Kvintett klaverile, viiulile, vioolale, tšellole, kontrabassile D-duur op. 114 («Forellikvintett»).* Sümfooniad. *Sümfoonia nr. 8 («Lõpetamata») 1. osa.*

Fryderyk Franciszek Chopin. Etüüdid. *Etüüd op. 10 nr. 3 E-duur, nr. 12 c-moll. Etüüd op. 25 nr. 1 As-duur.* Prelüüdid. *Prelüüd op. 28 nr. 15 Des-duur, op. 28 nr. 4 e-moll.* Poloneesid. *Polonees op. nr. 1 A-duur, op. 53 A-duur.* Masurkad. *Masurka op. 67 nr. 4 a-moll, op. 68 nr. 3 F-duur.* Valsid. *Valss op. 67 nr. 2 Cis-duur, op. 64 nr. 1 Des-duur.*

Robert Schumann. Klaverimuusika. *Klaveripalade tsükkel «Karneval» («Eusebius», «Florestan», «Chiarina», «Davidsbündlerite marss»).* *Klaveripalade tsükkel «Lastestseenid» («Unistus»).*

Ferenc Liszt. Klaverilooming. *Mefisto-valss. Nokturn «Armunelmad».* *Etüüd nr. 2 «Gnoomide ringmäng».*

Rahvusromantism

Norra muusika. Norra rahvusmuusika.

Edvard Grieg. Klaveripalad. Orkestrimuusika. *Lüüriline süit op. 54 (Norra talupoja marss).* *Muusika H. Ibseni draamale «Peer Gynt».* *Kontsert klaverile ja orkestrile a-moll.*

Soome muusika. Soome rahvalaul. Seos eesti muusikaga. *«Hümn». «Porilaste marss».* *Einojuhani Rautavaara «Cantus arcticus» 3. osa «Luigeland».*

Jean Sibelius. *Sümfooniline poeem «Finlandia». «Kurb valss». Sümfoonia nr. 2 IV osa. Süit viiulile ja keelpilliorkestrile III osa «Suvel»*

Rootsi muusika. Rootsi rahvamuusika. Rahvuslik pillimuusika.

Hugo Alfven. *Rootsi polka (Polka från Roslagen). Karjasetüdraku tants. Rootsi rapsoodia nr. 1.*

Baltimaade muusika

Läti muusika. Läti rahvamuusika. Piirialade rahvalaulude sarnasus. Cimze seminari osa eesti muusikakultuuris. Ühislauluvara.

Alfred Kalniņš

Leedu muusika. Sutartines kui kogu maailma ulatuses ainulaadne nähtus.

Mikalojus Zhiurlionis. Helilooja ja kunstnik. *Sümfooniline poeem «Mets». Sümfooniline poeem «Meri».*

Vene muusika

Rahvalaulust Glinkani.

Mihhail Glinka. Orkestrimuusika. *Sümfooniline fantaasia «Kamarinskaja».*

Kontsertavamängud «Aragoni hota», «Öö Madridis». Ooperid. Ooperi «Ruslan ja Ludmilla» avamäng.

Vene muusikaelu 19. saj. II poolel. Võimas rühm.

Aleksander Borodin. *Ooper «Vürst Igor». Polovetside tantsud. Sümfoonia nr. 2 h-moll «Vägilassümfoonia» I osa.*

Modest Mussorgski. *Laulud «Kirp», «Hällilaul Jeromškale». Klaveripalade tsükkel «Pildid näituselt».*

Nikolai Rimski-Korsakov. *Sümfooniline süit «Šeherezade». Ooper «Muinasjutt tsaar Saltanist», («Kimalase lend»).*

Pjotr Tšaikovski. *Klaveripalade tsükkel «Aastaajad» (2--3 pala). Kontsert klaverile ja orkestrile nr. 1. Sümfooniad. Sümfoonia nr. 5. Ooperid. Ooper «Jevgeni Onegin» (sissejuhatus, Tatjana ja Olga duett, Tatjana kirjastseen, Onegini aaria). Balletid. Numbrid ballettidest «Pähklipureja», «Uinuv kaunitar», «Luikede järv».*

Sergei Prokofjev. *Balletid. Ballett «Romeo ja Julia» («Tütarlaps Julia», «Montecchi ja Capuletti», «Rüütlite tants»). Sümfooniad. Sümfoonia nr. 1 («Klassikaline»). Sümfoonia nr. 7 («Noorte»).*

Dmitri Šostakovitš. *Prelüüdid ja fuugad. Sümfoonia nr. V. Filmimuusika. (Romanss filmist «Kiin».)*

1.3.3. VII õppeaasta

Eesti rahvusliku muusikakultuuri tekkimine 19. saj. keskel. Laulu- ja mänguseltsid, nende osatähtsus koorilaulu arengus.

Esimesed üldlaulupeod. **J. W. Jannseni** tegevus I üldlaulupeo organiseerimisel. Lõhe klerikaalse ja demokraatliku rahvusliku liikumise leeri vahel. Laulupidude repertuaar, kunstiline külg ja nende tähtsus eesti muusikas.

Eesti rahvusliku heliloomingu teerajajad **A. Kunileid, A. Thomson, Fr. Säebelmann, K. A. Hermann.** Nende elu ja looming.

Esimesed professionaalse haridusega heliloojad **J. Kappel, M. Härma, K. Tärnu.**

I sümfooniaorkestri loomine 1900. a. **A. Läte** poolt. Tema looming ja muusikaline tegevus sajandialguse Tartus.

Esimesed kompositsioonilase eriharidusega heliloojad **R. Tobias** ja **A. Kapp.** Nende osa eesti sümfoonilise muusika arendamises. (*Avamängud «Julius Caesar» ja «Don Carlos».*) Esimene eesti klaverikontsert. R. Tobiase *«Kontsertpala».* Esimesed oratooriumid (R. Tobiase *«Joonase*

lähetamine» ja A. Kapi «*Hiob*»).

Põhjamaise helikeele taotlused **H. Elleri** instrumentaalmuusikas. (*Sümfooniline poeem «Koit»*).
Tema viiuli- ja klaveripalad.

E. Tubin -- Eesti suurim sümfonist, esimese eesti balleti «*Kratt*» looja. (Katkend mõnest sümfooniast ja *balletist «Kratt»*.)

Rahvusliku koorilaulu areng -- **M. Saar** ja **C. Kreek**. Rahvaviiside arendusvõtted nende koorilauludes. Näiteid M. Saare klaveripaladest ja soololauludest. Vaimulikud rahvaviisid C. Kreegi loomingus. Katkend «*Eesti reekviemist*».

Rahvamuusika kasutamine **V. Tormise** muusikas. Võrdlus M. Härma, M. Saare ja C. Kreegiga. Näited -- «*Eesti kalendrilauludest*», «*Ingerimaa õhtud*» jm.

Uute muusikaväljendusvahendite areng 1960. aastate instrumentaalmuusikas:

Neoklassitsism (**E. Tamberg** «*Concerto grosso*», **J. Rääts** «*Kontsert kammerorkestrile*», A. Pärt «*Partita*»).

Kollaazh (A. Pärt «*Kollaazh BACH*»).

Aleatoorika (**J. Koha** «*Rondo*»).

Dodekafoonia (A. Pärt «*Nekroloog*»).

A. Pärdi loomingu kaks perioodi.

Uusi jooni XX saj. II poolel sündinud heliloojate loomingus. **L. Sumera, E.-S. Tüür** jt.

Ülevaade eesti ooperi arengust. **E. Aav, E. Kapp, V. Kapp, G. Ernesaks, E. Tamberg**.